

СТРУКТУРА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Т. Є. Воронкова, к.е.н., професор
Київський національний університет технологій та дизайну

Сутність економічної безпеки підприємства найбільш повно розкривається через систему її функціональних складових (підсистем), які поділяємо на внутрішньовиробничі і комунікаційні. Під функціональними складовими економічної безпеки підприємства розуміється сукупність основних напрямів, щодо забезпечення його економічної безпеки, що істотно відрізняються один від одного за своїм змістом і призначенням. Внутрішньовиробничі складові економічної безпеки пов'язані з основними сферами діяльності підприємства, в той час як комунікаційні складові – забезпечують як зовнішні так і внутрішні зв'язки між окремими елементами економічної безпеки підприємства.

Значимою виступає *організаційно-управлінська складова* в силу того, що організація створення підприємства передує всім процесам його функціонування. *Фінансова складова* полягає у діяльності підприємства, що спрямована на забезпечення належного рівня ліквідності, рентабельності, платоспроможності підприємства, передбачає своєчасність грошових розрахунків й погашення кредитів, ефективне монетарне забезпечення виробничих процесів. Основними загрозами цій складовій виступають нестійка валютна та податкова політика держави, зростання інфляції, непрофесійність фінансового менеджменту.

Кадрово-інтелектуальна складова характеризується розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, ефективним управлінням персоналом. Основними загрозами цій складовій є недостатньо висока кваліфікація працівників, слабкий розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, неефективне управління персоналом, відсутність соціального забезпечення і кар'єрних перспектив, перехід висококваліфікованих кадрів на

підприємства-конкуренти, недостатня охорона сукупності прав на інтелектуальну власність.

Виробничо-технологічна складова характеризується своєчасним оновленням основних виробничих фондів, рівнем впровадження прогресивних технологій та енергозберігаючих технологій у процесі виробництва, ефективність використання виробничих потужностей та матеріалів, спроможністю виготовлення конкурентоспроможної продукції. Головними загрозами цій складовій є порушення технологічної дисципліни, відсутність або обмеженість інноваційної діяльності, інвестиційна непривабливість підприємства, значна енергоємність виробничо-технологічних процесів, неефективна організація виробничого процесу, логістики.

Особливість інноваційної діяльності підприємства полягає в її надмірно великому ризику. Так застосування високих технологій і введення в асортимент продукції нового високоякісного товару не обов'язково викличе надмірний попит, а може негативно вплинути як на фінансове становище підприємства так і на його корпоративний імідж.

Значним видом діяльності підприємства є діяльність інвестиційна. Натомість реалізація інвестиційних, а особливо інноваційних проектів пов'язана з впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, що супроводжується підвищеним ступенем ризику. З метою мінімізації впливу негативних факторів ризику і їх нейтралізації доцільно розглянути систему управління ризиками інвестиційних проектів.

Екологічна складова пов'язується з мінімізацією втрат підприємства від забруднення навколишнього середовища і самого підприємства, дотримання екологічних вимог до продукції.

Силова складова полягає у забезпеченні фізичної безпеки працівників підприємства і збереження його майна, капіталу, що повинно входити до функцій служби безпеки підприємства. Головними загрозами цій складовій виділяють: рейдерські захоплення, кримінальні дії, неефективна служба безпеки або її відсутність.

Інформаційно-правова складова забезпечує всі аспекти діяльності підприємства і дорогим ресурсом підприємства, дозволяє підприємству адекватно реагувати на будь-які зміни зовнішнього і внутрішнього середовища ведення бізнесу, ефективно планувати і здійснювати свою господарську діяльність.

Правове забезпечення діяльності підприємства пов'язане із дотриманням чинного законодавства як у сфері виробничо-збутової діяльності, так і у сфері права на використання патентів, ліцензії і квоти на використання природних ресурсів, а також експортної квоти, права на користування землею.

Ринкова складова. За методикою Ілляшенко С. М. пропонується аналіз ринкової складової економічної безпеки на основі оцінки ступеня відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім факторам, що складаються у ринковому середовищі. Головними загрозами цій складовій є зростання конкуренції на ринку і ослаблення конкурентних позицій підприємства.

Інтерфейсна складова характеризує надійність взаємодії підприємства з економічними контрагентами (як зовнішніми, так і внутрішніми). Загрозу цій складовій економічної безпеки підприємства становлять можливі непередбачені зміни умов взаємодії (аж до розриву відносин) з економічними контрагентами: постачальниками, торговельними і збутовими посередниками, інвесторами, споживачами, включаючи надійність взаємодії між всіма внутрішніми функціональними її складовими.

Слід зазначити, що перелік складових економічної безпеки не є вичерпаним. Окремими науковцями пропонується більша його деталізація, що призводить до дублювання і не сприятиме концентрації ресурсів для забезпечення функціональних складових економічної безпеки підприємства.

Подальший розвиток досліджень пов'язаний із визначенням структури та механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, оцінки напряму і сили впливу на неї кожної із її функціональних складових.